

Svenskt deltagande i Förenta nationernas fredsoperation i Demokratiska republiken Kongo

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2002/03:58 Svenskt deltagande i Förenta nationernas fredsoperation i Demokratiska republiken Kongo, jämte eventuella motioner.

Propositionen

Förenta nationernas (FN) fredsoperation i Demokratiska republiken Kongo (MONUC) inrättades i november 1999. Den 4 december 2002 antog säkerhetsrådet resolution 1445 som beslutade om en utökning av MONUC med ytterligare 3 200 personer till en styrka på 8 700 personer. Bakgrunden till utökningen av insatsen var det snabba och omfattande tillbakadragandet av utländska trupper under hösten 2002 och behovet att snabbt komma i gång med arbetet att frivilligt avväpna, demobilisera och repatriera (DD&R) väpnade grupper i framför allt de östra och nordöstra delarna av Demokratiska republiken Kongo (DR Kongo).

I den rapport från den 10 september 2002 som ligger till grund för säkerhetsrådets resolution, betonar generalsekreteraren att DD&R ställer höga krav på militär logistisk kapacitet och därför efterfrågar särskilt understödjande funktioner till huvudstyrkan, däribland militära flygfältsenheter med kapacitet inom bl.a. flygledning, meteorologi, trafikledning och lasthantering. Generalsekreteraren påpekar vidare att sådana grundläggande militära logistikförband tidigare har varit svåra att erhålla från medlemsländer. Sverige fick under hösten informellt en förfrågan från FN att bidra med en sådan enhet.

Försvarsmakten förordade den 10 januari 2003 ett svenskt deltagande med en flygfältsenhet bestående av omkring 90 personer för drift av en flygplats i östra delarna av DR Kongo.

Den 18 februari 2003 överlämnade FN en formell förfrågan till Sverige att bidra med en flygfältsenhet till MONUC. Enligt förfrågan är inriktningen att flygfältsverksamheten skall bedrivas i området kring Kindu i östra DR Kongo och att förbandet skall vara klart för avresa till operationsområdet i månads-skiftet maj/juni 2003.

Enheten förutsätts svara för flygledning, meteorologi, passagerarservice, säkerhetskontroll, trafikledning, lasthantering och brandbekämpning inom flygfältet. Kostnaden för insatsen beräknas uppgå till ca 200 miljoner kronor för en 12-månaders period. För att kunna möta FN:s tidskrav för en insats anvisade Försvarsdepartementet den 31 januari 2003 Försvarsmakten att planera och vidta förberedelser för en svensk insats i enlighet med Försvarsmaktens förordnande. Försvarsmakten planerar att en förtrupp skall avresa till området i månadsskiftet april/maj 2003.

Försvarsutskottets överväganden

Landets storlek och bristande infrastruktur gör MONUC starkt beroende av flygtransporter. Under avväpningen och repatrieringen kommer behovet av flygtransporter att öka ytterligare, både för att tillgodose interna behov vid utökningen av insatsen och för att möjliggöra transporter vid repatriering av avväpnade grupper. FN har sålunda behov av stationära flygfältsenheter som stöd för MONUC:s rörelsefrihet i östra delarna av landet.

FN har tidigare haft svårt att erhålla sådana bidrag från medlemsländer och har i stället varit tvungen att lösa uppgifterna genom civila kontrakt, vilket medfört förseningar och högre kostnader. Militära förband är att föredra eftersom de ger högre flexibilitet och tillgänglighet samt minskar risken för störningar i verksamheten.

Kritik har enligt regeringen riktats mot att EU och andra västländer inte tar sitt ansvar och deltar på marken i FN-insatser utan att utvecklingsländer i stor utsträckning får stå för dessa truppbidrag.

Det svenska bidraget till MONUC blir det första med militär trupp i operationen från något annat EU-land eller västland. Erbjudandet har mottagits mycket positivt av FN som också hoppas att det kan bidra till att få fler västländer att ställa upp med trupp i FN-insatser utanför den europeiska kontinenten. Utskottet delar därför regeringens bedömning att insatsen är ett viktigt bidrag för att stärka förmågan för MONUC i detta kritiska läge i fredsprocessen.

Genom att återigen bidra med trupp i en FN-ledd fredsoperation, sänder Sverige en tydlig signal om det starka svenska stödet för FN:s fredsbevarande verksamhet. Insatsen ligger således väl i linje med Sveriges omfattande engagemang i DR Kongo och svensk Afrikapolitik.

Försvarsutskottet delar regeringens uppfattning att den svenska flygfältsenheten därför är ett väl avvägt bidrag till en högt efterfrågad verksamhet inom operationen. Enheten – som föreslås omfatta högst 90 personer – skall

svara för flygledning, meteorologi, passagerarservice, säkerhetskontroll, trafikledning, lasthantering och brandbekämpning inom flygfältet.

Kostnaden för insatsen beräknas av regeringen uppgå till cirka 200 miljoner kronor för en 12-månaders period. Försvarsutskottet har ingen erinran mot att utgifterna skall belasta det inom sjätte utgiftsområdet uppförda ramanslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.

Den svenska flygfältsenheten kommer att vara placerad i staden Kindu i östra delen av landet – ett område där MONUC har mandat att använda militärt våld enligt kapitel VII i FN-stadgan. Trots att MONUC:s arbete med avväpning, demobilisering och reintegration fullt ut bygger på frivillighet, vilket säkerhetsrådet understrukit i den senaste resolutionen 1445, kan verksamheten i en extrem situation även innefatta skydd av civila, såsom beskrivits ovan, vilket skulle kunna betraktas som fredsframtvingande.

Försvarsmakten har i en föredragning för utskottet närmare redogjort för enhetens uppgifter, förläggning, verksamhetsområde m.m. och därvid bl.a. redovisat att risken bedöms vara mycket liten för att den svenska styrkan skall utsättas för ett väpnat angrepp i Kinduområdet. Det är snarare de medicinska och sanitära förhållandena – och i begränsad omfattning även viss kriminalitet – som kan utgöra någon fara för den personal som deltar i missionen. Försvarsmakten framhåller därför i det sammanhanget att det medicinska understödet till förbandet är osedvanligt omfattande.

Försvarsmakten räknar med att styrkan skall vara på plats i Kindu i början av juni månad 2003.

Försvarsutskottet tillstyrker sålunda att riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka bestående av högst 90 personer till förfogande för deltagande i Förenta nationernas fredsoperation i Demokratiska republiken Kongo i 12 månader under åren 2003–2004.

Stockholm den 8 april 2003

På försvarsutskottets vägnar

Eskil Erlandsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Eskil Erlandsson (c), Tone Tingsgård (s), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Ola Rask (s), Michael Hagberg (s), Berit Jóhannesson (v), Berndt Sköldestig (s), Rolf Gunnarsson (m), Britt-Marie Lindkvist (s), Heli Berg (fp), Åsa Lindestam (s), Karin Enström (m), Peter Jonsson (s), Lars Ångström (mp), Marie Nordén (s) och Else-Marie Lindgren (kd).